

**Toespraak DGPJS tgv installatie Erkenningscommissie
Gedragsinterventies op 30-8-2005, Sociëteit De Witte, te
Den Haag**

Dames en heren,

De Minister zei het al: de recidivecijfers zijn zorgwekkend. Van de meerderjarige ex-gedeteneerden komt 71% binnen zes jaar opnieuw in aanraking met Justitie. Van de jongeren die uit een Justitiële Jeugd Inrichting worden ontslagen 76%. Dat zijn hoge, te hoge percentages. Dat moet veranderen, daar zijn we het allemaal over eens.

Vandaag bereiken we, met de installatie van de Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie, een mijlpaal voor ons nieuwe beleid. En ik zal dan ook graag deze gelegenheid aangrijpen om nader toe te lichten wat we vanuit het Ministerie van Justitie doen om recidive tegen te gaan.

Sinds 2003 hebben we vanuit Jeugd terecht een groot aantal activiteiten in gang gezet om criminaliteit bij jongeren terug te dringen. Maar voorkómen is natuurlijk altijd beter dan genezen. Zoals de Romeinse filosoof Seneca ooit zei: “Er is

niemand bij toeval goed, goed zijn is een deugd die men in zijn jeugd reeds moet leren.” Dus beginnen we vroeg om te verhinderen dat jongeren ooit eerste delicten gaan plegen. En ‘we’ betekent ook echt we, want dit kunnen we niet alleen. Samen met andere ministeries, bijvoorbeeld in het kader van operatie JONG, maar ook met provincies, gemeenten, politie, jeugdhulpverlening en justitiële organisaties werken we aan een samenhang tussen de verschillende acties. Met het ministerie van VWS bijvoorbeeld ontwikkelen we producten voor opvoedingsondersteuning. En omdat spijbelen een belangrijke voorspeller is van delinquent gedrag, werken we met het ministerie van Onderwijs aan het terugdringen van schoolverzuim.

Maar preventie alleen is niet voldoende, want ondanks deze maatregelen, zijn er altijd kinderen die met het strafrecht in aanraking komen. Verbetering van de interventies voor deze jongeren is één van de belangrijkste acties in Jeugd terecht. Een strafrechtelijke interventie moet effectief zijn, en bijdragen aan het terugdringen van recidive.

In de afgelopen twee jaar hebben we, op basis van literatuur en gesprekken met deskundigen, kwaliteitscriteria vastgesteld. Deze kwaliteitscriteria zijn gebaseerd op de What works-beginselen waarmee in Angelsaksische landen al

ervaring is opgedaan. En hiermee kunnen we toetsen of een gedragsinterventie naar verwachting positief effect zal hebben.

Het is de bedoeling dat alle gedragsinterventies voor jeugdigen beschreven worden aan de hand van de vastgestelde kwaliteitscriteria. En de veldorganisaties hebben inmiddels een start gemaakt met deze beschrijvingen. Dit betekent een behoorlijke tijdsinvestering voor deze organisaties. Maar het doet me goed om te zien dat de medewerkers zich bewust zijn van het belang. Want het beschrijven van een gedragsinterventie volgens de criteria, geeft inzicht in de kwaliteit van het aangeboden product en het biedt handvatten om die te verbeteren.

Ik wil u kort meenemen langs de activiteiten die al door de organisaties in het jeugdveld worden ondernomen. Het hoofdkantoor van de Raad voor de Kinderbescherming is al enige tijd bezig om leerstraffen te beschrijven zodat deze aan de Erkenningscommissie kunnen worden voorgelegd. Uiteindelijk zal dit leiden tot een overzichtelijk menu van erkende leerstraffen.

Ook de jeugdinrichtingen zijn begonnen met het onderbouwen en vastleggen van hun programma's. Bovendien hebben ze afgesproken om gezamenlijk

beschrijvingen te maken van programma's die zij op dezelfde wijze uitvoeren.

Daarnaast is Halt Nederland onlangs gestart met een traject om de Halt-afdoeningen aan de kwaliteitscriteria te toetsen. En de MO-groep is samen met de Bureaus Jeugdzorg bezig met het vastleggen van de jeugdreclasseringbegeleiding. Er zal een Handboek Methode jeugdreclassering komen dat voldoet aan de kwaliteitscriteria.

Tot zover de jeugd. Maar wat doen we nu met volwassen daders? In hoeverre heeft het zin om daarin te investeren? Dat verschilt per geval. Daarom hebben we vanuit het programma Terugdringen Recidive, samen met het gevangeniswezen en de reclasseringsorganisaties, een nieuwe aanpak ontwikkeld.

Kort en goed komt deze aanpak erop neer, dat we systematisch bekijken of het, gelet op de persoonlijke kenmerken die iemand heeft, zin heeft om te investeren in gedragsverandering. Bestaat er kans op herhaling? En kan behandeling invloed hebben op het gedrag van de betrokkene? Daarom hebben we een diagnose-instrument laten ontwikkelen, RISC, waarmee we op wetenschappelijke wijze kunnen vaststellen bij wie we moeten ingrijpen en wat we moeten doen. Is betrokkene verslaafd, impulsief,

agressief? Vervolgens gaan we deze criminogene kenmerken proberen te veranderen. Met gedragsinterventies die in de toekomst aan kwaliteitseisen moeten voldoen.

Want tot nu toe zijn onze gedragsinterventies onvoldoende om een crimineel levenspatroon blijvend te doorbreken, getuige de recidivecijfers. Vaak duren ze veel te kort en is het effect onvoldoende wetenschappelijk gefundeerd.

Op dit moment zijn er zo'n 130 interventies voor volwassenen beschikbaar, waarvan de één beter is onderbouwd dan de ander. Vorig najaar hebben we besloten om terug te gaan naar een kleiner pakket van interventies, zo'n tien in totaal. Op dit moment wordt hieraan hard gewerkt door de drie reclasseringsorganisaties, het gevangeniswezen en de mensen van de buro's die hiervoor zijn ingehuurd.

Tien interventies klinkt weinig, maar dit aantal is gericht op de belangrijkste criminogene kenmerken. Het wordt landelijk aangeboden. En bovendien kunnen we de interventies structureel evalueren, zodat we kunnen nagaan wat werkt en wat niet.

Ik wil daarbij geen overspannen verwachtingen wekken: interventies kunnen effectief zijn, maar alleen als ze onder de juiste omstandigheden worden uitgevoerd.

Op dit moment zijn er zo'n acht werkgroepen bezig om mij te adviseren over de randvoorwaarden in de uitvoering.

Bijvoorbeeld: hoe kan ik personeel in de gevangenissen opleiden, zodat zij gedetineerden motiveren om iets aan hun gedrag te veranderen? En: in hoeverre kan medicatie voor verslaafden meer ingezet worden om het effect van interventies te versterken? Relevante onderwerpen die ook een grote invloed kunnen hebben op de het gedrag van een justitiabele.

Een goede begeleiding is gedurende het hele traject van belang. Daarom hebben we een samenwerkingsmodel ontwikkeld voor het Gevangeniswezen en de reclasseringsorganisaties. Justitiabelen krijgen een aantal vaste contactpersonen tijdens hun reïntegratietraject.

Tenslotte is ook nazorg van essentieel belang. Want na detentie begint een confronterende periode, waarin mensen makkelijk in een gat kunnen vallen. Dus is het van belang dat de gemeente waarin de justitiabele terugkeert, weet dat hij er aan komt. Zo kan worden voorkomen dat iemand tussen wal en schip valt, doordat basale zaken als huisvesting of een uitkering niet geregeld zijn. Om nazorg de plaats te geven die het in de ketenaanpak verdient, zijn we momenteel in verschillende gemeenten bureau's nazorg aan het oprichten.

Dames en heren,

Zoals ik al zei: als we recidive terug willen dringen, is het tijd voor een andere aanpak. We streven ernaar onze aanpak zoveel mogelijk wetenschappelijk te onderbouwen. Dat zal niet alleen onze werkwijze verbeteren, maar ons ook de kans geven om de maatschappij te laten zien dat het belastinggeld op een zinvolle en effectieve wijze wordt uitgegeven.

Ik heb u zojuist een beeld gegeven van hoe druk iedereen, van beleid en uitvoering, hier al mee bezig is.

We realiseren ons als Ministerie dat van de medewerkers van de uitvoeringsorganisaties veel wordt gevraagd: in het beschrijven, ontwikkelen en implementeren van de erkende interventies. Het zal tijd en geduld kosten, maar uiteindelijk zal het lonen. Daar zijn we van overtuigd. Ik wens u veel doorzettingsvermogen en succes toe bij uw belangrijke werk.

Dan, last but not least, de leden van de Erkenningscommissie.

Ik zal er geen doekjes om winden: van u verwachten we veel.

En dan vooral op wetenschappelijk gebied.

U zult de gedragsinterventies onder de loep houden, ze ontleden en beoordelen met een objectieve, wetenschappelijke benadering. Van u verwachten we

onderbouwde adviezen over de kans op effectiviteit van gedragsinterventies.

Kortom, u staat een *moeilijke* en vooral een *belangrijke* taak te wachten. U zult een grote stempel drukken op de strafrechtspleging van de toekomst en onze strijd tegen recidive. Daarom wens ik u allen veel wijsheid toe.

Ik dank u wel.